

Článek pro Parlamentní listy

Ing. Josef Vovesný / 10. září 2018

Parlamentní listy se obrátily na nevládní organizaci Hnutí život v souvislosti s aktuální problematikou - klima, lesy, voda v krajině, kůrovcová kalamita v lesích. Byl jsem osloven k odpovědi na otázky redakce, se zaměřením na velkoplošné území Šumavy a speciálně na prostor Národního parku Šumava (dále NPŠ). Jsem praktický lesník, pohybující se celou svou více jak 50 letou praxí v terénu, sleduji trvale odbornou literaturu a výzkum. V posledních 15 letech jsem zastupoval Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v tomto prostoru v odborných otázkách (naši členové se podílí 11% na výměře lesa NPŠ). Řada z mých vyjádření byla v odborném tisku publikována. Při mé účasti v expertních týmech a po krátké období v Radě NP jsem se vyjadřoval k základním dokumentům péče o lesy v NP. Vývoj NP v uvedeném období jsem podrobně sledoval v terénu.

V jakém stavu jsou současné lesy na Šumavě ?

Lesy v tomto prostoru jsou historicky ovlivňovány přírodními kalamitami i člověkem. Zásadním negativním vlivem na jeho vývoj z hlediska pozitivních funkcí lesa v krajině je uplatnění tzv. bezzásahového režimu na velkých souvislých plochách v NPŠ (právně nebyl dosud nikdy definován), který lesy vlivem rozhodnutí odpovědných osob zásadně změnil. Jedná se o dlouhodobý ideologický koncept směřování (v podstatě ponechání lesa přírodě) vedoucí k rychlému velkoplošnému rozpadu nejcenějšího horního patra horského lesa a omezení nebo i úplné ztrátě jeho pozitivních funkcí. V lesích NP dominují dle vlastní klasifikace NP lesy kulturní (78%), dále přírodě blízké (16%) a jen 6% jsou lesy přirozené. V NP dominuje smrk s podílem cca 83%. O jeho původnosti co se týká rozsahu jsou vyjadřovány krajní názory, které nejsou dosud uspokojivě doložené.

Na jaké rozloze se rozkládá NPŠ? Kolik je to % území Šumavy?

Celková rozloha NP přesahuje 68 tisíc ha, z toho je 55 tisíc lesů (49 tisíc ve státním vlastnictví a 6 tisíc nestátních převážně ve správě obcí). Přírodní lesní oblast Šumavy dle platného zákonného vymezení zaujímá 211 tis. ha - NPŠ zaujímá z toho 32 % celkové výměry a lesy NPŠ se podílí 39% na lesích oblasti.

Jak velký je podíl bezzásahového území na celkové ploše parku?

Podíl tohoto území se vyvíjel chaoticky tak, jak se měnili řídicí pracovníci ministerstva a NP (v roce 1995 činil 13% celkové výměry).

Nyní činí dle aktuálního prohlášení ředitele NP P. Hubeného v tisku 27% celkové výměry NP, tj. 18 tis. ha (je nutno připomenout, že nyní téměř stejná výměra bezzásahového území navazuje přes státní hranici v Národním parku Bavorský les - dále NPBL) přímo na naše hlavní bezzásahové území). Katalyzátorem rozpadu lesa bylo rozhodnutí ministra ŽP Bursíka o rozšíření těchto území k 1.1.2018 na dvojnásobek dosavadního stavu a to v době již nezvratně potvrzené nastupující kůrovcové kalamity po větrné kalamitě Kyrill zvláště v těchto územích (tzv. speciální managementy s úmyslným ponecháním nezpracované kalamity v rozsahu překračujícím 200 tis. m³ s totálním namnožením kůrovce během dvou let)).

Českou republiku opakovaně obletěly fotografie lesů zničených kůrovcem. Můžete odhadnout rozsah škod způsobených kůrovcem v NPŠ? Kolik hektarů lesa bylo zničeno a asi kolik dřeva přišlo nazmar? Někteří propagátoři myšlenky zakládání národních parků si vůbec myšlenku vzniku škod nepřipouští a jakékoliv poškození dřevní hmoty v našich jehličnatých NP z jakékoliv příčiny za škodu nepovažují. Tuto otázku lze smést ze stolu politicky tak jak to provedl před léty premiér Bavorska E. Stoiber v NPBL . Po prvních vážných námitkách

veřejnosti po roce 1983 z nezpracování části větrného polomu a navazujícím napadení kůrovcem byl první významný protest veřejnosti i státních orgánů Bavorska v roce 1991 ukončen ujištěním spoluzakladatele a dlouhodobého ředitele NPBL "Nadále není důvod k obavám o vývoj lesních porostů NP z důvodu přemnožení kůrovce". Z tehdejší výměry 13 tisíc ha bylo po roce 1980 polovina rozhodnutím převedena do režimu přísné rezervace bez jakýchkoliv zásahů a omezením pohybu veřejnosti jen na stezky. Již v roce 1994 vypukla kůrovcová kalamita s vrcholem v letech 1994-2000 s totálním napadením stojících stromů kůrovcem a jejich odumřením v souvislé ploše 3290 ha (polovina rezervace). V roce 2011 byl plošný proces rozpadu v hřebenových smrčinách NPBL prakticky ukončen na ploše 6 tisíc ha v objemu 2 400 tis. m³ zničených kůrovcem a s ponecháním dřeva na místě k zetlení. Premier Stoiber uprostřed kalamity v 90. letech uzavřel nepříznivý vývoj po návštěvě lesů dodatečně s tím, že Bavorský stát je dost bohatý na to, aby si mohl dovolit takové ztráty. Tím otevřel prostor pro totální likvidaci smrčin vyšších poloh v dalších letech. v tzv. starém NP. V roce 1978 byl přes protesty obcí a lesníků NPBL rozšířen o 11 tisíc ha. Dlouhodobý cíl je stejný jako v NPŠ, 75 % ponechat přírodě, navíc formulován časově do roku 2027 (nyní je již v tomto režimu více než 65% z výměry celého NPBL).

Škody na dřevní hmotě v NPŠ - lze je odvodit z podkladů NP jen rámcově. Lesní hospodářská evidence byla vedena cca do roku 2006 ve formátu dle lesního zákona, dále po Kyrillu údaje o objemu dříví i ploše odvozovány z vyhodnocení leteckých snímků. Formát zachován u vytěženého a prodaného dříví. Ostatní údaje jsou odvozené a mají jen rámcovou platnost. Údaje jsou k dispozici jen z plochy ve správě státu - 49 tis. ha, nestátní lesy pracovali v jiném režimu.

Přehled úbytku stromového patra z nahodilé příčiny v tis. m³ v historii NPŠ v ploše ha

1) Větrnými a sněhovými kalamitami (těženo a prodáno).....	2489	tj. 37%	6221*
2) Těžba napadených stojících kůrovcových stromů v zásahových územích (těženo a prodáno část ponechána k zetlení - mrtvé dřevo.....)	2088	tj. 31%	5221
3) Ponechané stojící kůrovcové souše (jedná se vesměs o ponechané suché stromy nyní již různou intenzitou rozpadlé, ponechané k zetlení)	2174	tj. 32%	5435

Celkem 22 let (1991 - 2012)	6 751 tis.m ³		16 877 ha

1) rozsah přírodních kalamit je navýšen otevíráním stále nových stěn kůrovcem . Úmyslné těžby byly ve sledovaném období v rozsahu 393 tis. m³- nejedná se o těžby plošné, ale pěstební (výběrové), které nijak neovlivňují stabilitu porostů a objem kůrovcových škod

2) těžba je vyvolána druhotně na stojících zelených stromech zdroji kůrovce převážně z bezzásahových porostů (jsou rozptýlené po území NP)

Ztráty na produkci oproti realizaci na trhu v případě úmyslných těžeb nelze vyčíslit, neboť o kvalitě vstupní suroviny pro prodej nejsou podklady. Proto nelze ani vycházet z realizační ceny odbytu dříví u organizace (ve sledovaném období velké turbulence v cenách sortimentů). Ztráta nejvyššího stromového patra je čtyřnásobná oproti předpokládané těžbě zakladatelů NP (25% jsou ochranné lesy v kterých se těžba úmyslná nepředpokládala, v ostatních v intenzitě okolo poloviny přírůstu, hlavním cílem byla úprava dřevinné skladby)

*pro transformaci m³ na plochu v ha se v obou sousedících NP používá objem 400m³ = 1ha

Dalo se těmto škodám nějak zabránit. Jak?

Opuštěním systému bezzásahovosti proti škůdcům a postupem dle lesního zákona lze škody výrazně omezit. Již mise IUCN v roce 2002 doporučila - vyberte si kategorii NP , která

odpovídá stavu území a v tomto směru postupujte. Dominance vyspělých smrkových porostů kulturního lesa, pokud vyloučíme prevenci proti škůdcům, předurčuje smrkový les k rozpadu. Spouštěcím mechanismem kůrovcové kalamity je jakékoliv množství dříví poškozené z větrného nebo sněhového polomu nezpracované včas a v případě potřeby neasanované. Na jednom stromě napadeném kůrovci se vyvine během jedné generace při plném obsazení 100 až 200 tisíc nových jedinců. V klimatických podmínkách podobných letošnímu roku je možnost (letos skutečnost) vývinu 3 generací kůrovců.

Jak se letošní suché počasí projevilo na stromech a lesích Šumavy?

Počasí v šumavských horách se počátkem roku výrazně lišilo od vnitrozemí vysokou sněhovou vrstvou v lednu, mrazy nad 10 stupňů na přelomu února až března zpomalily tání, které proběhlo postupně bez následku povodně. Duben s nízkými srážkami a vyššími teplotami nastartoval vegetaci i zde, o cca tři týdny dříve než obvykle. Vegetační doba byla se srážkami odpovídajícími průměru a teplotami nad průměrem. Pro srovnání hor s pahorkatinou v tomto roce. Pahorkatina se liší nízkými srážkami v období března až polovina května, pak jen nárazové srážky. Výrazná změna v druhé polovině vegetační doby přiblížila celkové srážky až v září k normálu. Průměrná teplota vegetační doby je historicky nejvyšší a nástup počátkem dubna přímo s letními teplotami zcela ojedinělý. Kvetení stromů bylo velmi intenzivní a probíhalo o cca tři týdny dříve i ve vyšších polohách. Úroda semen všech dřevin bohatá, semena jsou částečně zaschlá. Klimatické podmínky v tomto roce na horách byly příznivější.

Jaká by byla situace, pokud by v NPŠ probíhalo normální řádné hospodaření podle lesního zákona?

Taková jako v navazujících lesích na NPŠ, bezprostředních sousedů z Přírodní lesní oblasti Šumava ať už ve správě státu nebo nestátních firem. V uvedeném okolí NP byla větrná kalamita Kyrill z ledna 2007 cca ve stejné intenzitě jako v NP, byla zpracována, dříví vyvezeno z lesa a holiny bezodkladně dolesněny dřevinami přirozené skladby. Již po staletí lesníci z hlediska rychlé obnovy pracují na horách v kombinaci přirozené (nově používaný pojem sukcese) a umělé obnovy. Tento postup vede k rychlému obnovení hlavních funkcí lesa (ochrana půdy proti erozi, zachování vodního režimu). Velkoplošný rozpad smrkových lesů kůrovcem se zde nekonal. Menší plochy vznikly i zde vlivem nedostatku pracovních sil (částečný odliv pracovníků v těžbě - vláda poskytla jednostranně prostředky parku pro účel zpracování kalamity). Zároveň bylo sousedství ovlivněno kůrovcem z NP nalétajícího z bezzáhových území (toto mělo i mezinárodní rozměr - Lesy kláštera Schögl, Státní lesy Bavorska - interpelace řešeny na vládní úrovni).

Letos si na řádění kůrovce, které má charakter kalamity, stěžují i lesníci mimo Šumavu. Šíří se kůrovec z NPŠ? Jakými cestami a do jakých vzdáleností?

Kůrovcová kalamita v republice po vývoji počasí v tomto roce graduje a pravděpodobně není za vrcholem. Územně je stav velmi rozdílný daný objektivně výškovou pásmovitostí klimatu a s tím související výškovou pásmovitostí vegetace od nížin až do vrcholů hor. Z toho vyplývá rozdílná vitalita dřevin. Srážky i v letech kolísají, ale vývoj po roce 2000 v ročním průměru se příliš nezměnil i ve srovnání s dlouhodobým průměrem. Roční srážky se pohybují v pahorkatinách v průměru kolem 550 mm, ve vrchovinách kolem 700 mm, na horách už v širokém rozpětí od 800 mm do 1400 mm i více v nejvyšších polohách. Distribuce srážek během roku je velmi proměnlivá, dlouhá období sucha a pak častější bleskové srážky. Co má však zvláště po roce 2000 vzestupný trend jsou průměrné roční teploty, ale i měsíční v době vegetace plodin a stromů. Rozdíl je největší v pahorkatinách a sice okolo 2 stupňů v ročních průměrech, v jednotlivých měsících vyšší teploty o 2 ale i podstatně více oproti

dlouhodobému průměru. Kolísáním klimatu je stresována příroda nejvíce v pahorkatině a tzv. suché roky se opakují v kratších intervalech, než v minulosti (1982,1992, 2003,2015,2018). Objektivním důkazem důsledků vývoje počasí je v obou letech 2015,2018 vrcholící opad listí na slunných svazích u řady druhů listnáčů koncem srpna, zatímco obvyklým časem je konec října. Totéž se odehrávalo silnou redukcí starších ročníků jehlic u jehličnanů. Intenzita kalamity kůrovcové závisí na zastoupení citlivých dřevin v oblasti, objemu konkrétní větrné nebo sněhové kalamity, ale v neposlední řadě na způsobu organizace firem, důslednosti v preventivních a obraných opatřeních proti množení kůrovců.

Kůrovec z národních parků se samozřejmě intenzivně šíří i do hospodářských lesů (Šetření ÚHÚL v letech po Kyrillu - odchvy v lapačích - nejnověji situace v národních parcích Bavorska- Waldbesitzer č. 3 2018). Kůrovec hledá po výletu vhodné zeslabené stromy v nejbližším okolí pro založení nové generace, při přemnožení i v násobku stovek m. Šíření na větší vzdálenosti je již i u odborníků kontroverzním tématem. Existují však výzkumy , které ukazují šíření v řádu desítek km (kombinace aktivního letu, ale především unášením vzdušnými proudy).

Jak lze zabránit šíření kůrovce ?

Šíření kůrovců nelze plně zabránit , populace lze jen účinnými opatřeními tlumit.Hlavní je preventivně nenechat přemnožit (potřebná opatření již zmíněna v předcházejících odpovědích).Povinnosti v ochraně lesa proti škůdcům stanoví pro všechny vlastníky bez výjimky zákon v tomto znění: "Vlastník lesa je povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škůdců". Dochází k paradoxu, neboť zákon o ochraně přírody dává možnost jejich vlastní správě jakékoliv zásahy zakázat. Velkým problémem je dále z hlediska šíření kůrovců rozdrobené vlastnictví lesů. Drobní vlastníci se podílí na výměře lesů republiky cca 10% a je jich cca 350 tisíc. Nejsou nijak vlastnický organizovani, státní správa lesů dosud problém neřeší i když funkční příklady v zahraničí existují.vyžaduje to však významnou finanční pomoc státu.Transformace státních lesů od roku 1992 (úplné oddělení správy majetku od výkonu činností) v posledních letech narazila na své limity,system je nepružný a není schopen reagovat na kolísání klimatu, trhu, dlouhodobě vyvolal ztrátu pracovních sil z venkova. Stabilizaci situace ve všech souvislostech nemá podnik ve svých rukou.

Jak se kůrovcová kalamita a její neřešení projevuje na vodním režimu na Šumavě ?

Hrozí vysychání pramenů,potoků a řek?

Vyvolání velkoplošného odumření vyspělého stromového patra neodbornými zásahy řídicích pracovníků NPS a MŽP do vývoje lesa v hřebenových partiích Šumavy má nejzávažnější negativní důsledky do vodního režimu nejen Šumavy, ale i navazujících oblastí, ale i vývoje budoucích porostů. Nutno připomenout, že k 6 tis.ha úplné ztráty horního patra lesa došlo pro úvahy vodní bilance k zrcadlové ztrátě stejné výměry lesa v NPBL, což činí souvisle 12 tis.ha. Lze důvodně připomenout ,že již nyní a s dalším předpokladem rozšíření bezzásahových ploch až na 75% výměry NPS dochází a ještě dojde k významnému ovlivnění mezoklimatu nejen oblasti Šumavy, ale širší oblasti. Nové výzkumy lesních ekosystémů výkonnou technikou ozřejmily a kvantifikovaly procesy generacemi empiricky vnímané i zkoumané.Měření na hřebenech hor bez funkčního (suchého) lesa ve srovnání s funkčním (zeleným) lesem potvrdily kromě jiného negativní vliv vysokých teplot na ztrátu chladící schopnosti vysokého zeleného lesa,negativní vliv na odtokové poměry rychlým nástupem povodňových vln, i celkovou vodní bilanci eliminací tzv. horizontálních srážek (vyčesávání srážek z mlh a mraků činí i více než 1/3 srážek navíc). Podrobnější informace lze nalézt jako příklady ve

vědeckých pracích fyziologa dřevin Jana Čermáka a rostlinného fyziologa Jana Pokorného(naposled Týdeník Echo č. 24. - 14.6.2018) a prokazují závažné ovlivnění koloběhu vody v krajině. Přitom je Šumava Chráněnou oblastí přirozené akumulace vod.

Jaké bylo původní složení lesa v době, kdy Šumavu pokrýval pás lesního hvozdů

Dřeviny	smrk	jedle	bor	kleč	buk	klen	ostatní list	celkem	
Přirozená dřevinná skladba	42	17	3	1	27	2	10	100	Šumava
Přirozená dřevinná skladba	51	13	2	2	21	2	9	100	NPŠ
Současná druhová skladba	84	1	4	2	6	1	2	100	NPŠ

Dřevinná skladba je zásadně změněna ve prospěch smrku v neprospěch jedle a buku.

Nebylo by v tuto chvíli vhodné NPŠ alespoň dočasně zrušit, případně jej omezit pouze na místa, kde ještě dnes přežívají zbytky původního pralesa? Na poškozené lesy poslat firmy k úklidu škod a vysazení nových stromů. A park obnovit teprve poté, kdy bude na místě dnešních holin opět les? jaký by měl být režim ochrany přírody na Šumavě aby se už taková katastrofa neopakovala?

Nezastávám názor zrušení NP, po posouzení souvislosti je to i nereálné.

Další postup

Nepokračovat v konceptu divočiny (bezzásahového režimu)

Vrátit se ke konceptu zachování a ochraně přirozených funkcí lesa a diferencovat přístup dle stanoviště. Voda na prvním místě.

Přehodnotit priority. Les je a vždy byl i v minulosti střechovitým činitelem

Ochranu proti škůdcům v intencích zásad lesního zákona (**nepřipustit další velkoplošný rozpad, zohlednit nárůst rizik vlivem kolísání klimatu**)

Těžba je pěstebním opatřením pro spolupůsobení k úspěšné obnově

Park pro člověka, vyjít vstříc místním občanům, revidovat záměry likvidace cest.

Bezzásahová území

Značná část byla v éře ředitele Žlábka převážně úspěšně uměle doplněna (je oblíbeným prostorem pro procházky s poslanci, ještě jsem se nesetkal s tím, že jsme absolvovali prostory ve stavu opačném) Značná část je s minimálním zastoupením obnovy na plošinách v mrazových polohách. Značná část jsou řediny zabuřenělé třtinou s popadanými kmeny nepřístupné, těžko zalesnitelnými holinami i smrkem. Špetkovité kultivace chybějících dřevin jsou likvidovány zvěří. Stav monitorinku necharakterizuje objektivně problém obnovy (ubývající nadmořskou výškou vitalita přír. obnovy narůstá), je nutno provést úplnou revizi celého území. V bezzásahovém režimu ponechat zachovalá přirozená stanoviště, převážně původní rezervace. Nezakládat další NP v republice - koncept soustředěné rekreace je dle mého názoru neperspektivní a lépe je podporovat turistiku rozptýlenou. Postačujícím rámcem i pro ochranu jsou Chráněné krajinné oblasti. Trend je bohužel opačný (viz konference České národní parky - září 2016 v Praze).

Na Trojmezdné není důvod k oslavě

Ing. Josef Vovesný / www.neviditelnypes.cz / 4. října 2019

Jsem lesník, taxátor, pohybující se trvale v terénu. Na Šumavě jsem začínal v roce 1966. Ze své praxe se omezím jen na souvislosti s Národním parkem Šumava (dále jen NPŠ). Podílel jsem se zde na stanovištní typizaci, byl jsem specializován na ochranu lesa proti jeho rozpadu a zachování jeho funkcí. Před mýma očima se odehrávaly škody po kalamitách větrných, sněhových i kůrovcových. Učili jsme se z archivních podkladů a z osobních svědectví odborníků, kteří dříve spravovali velké majetky a byli ještě našimi kolegy v podniku a to se týkalo i Trojmezdné. V letech 2009 - 2011 jsem byl členem expertních skupin iniciovaných hejtmany Plzeňského a Jihočeského kraje k posouzení probíhající kůrovcové kalamity v terénu. Naše závěry a návrhy nebyly vedením NPŠ a MŽP akceptovány ani nebyly naše připomínky promítnuty do právě připravovaného plánu péče. Kalamity byly a jsou součástí horských lesů s dominancí smrku a **kůrovec byl vždy chápán jako kalamitní škůdce lesa** a byl s větším nebo menším úspěchem tlumen. S tímto názorem se identifikuji dosud a to i v národních parcích. Dosáhneme tak udržení maloplošného rozpadu a nikoliv rychlého velkoplošného rozpadu, který nastal opakovaně v historii obou sousedících parků.

Oslavný projev MVDr. Bláhy k 10. výročí blokady na Trojmezdné v roce 2009 v době jejího vrcholícího rozpadu kůrovcem vzbudil jistě podivení i u lesníků dobře informovaných o situaci a vývoji v terénu. Letošní připomenutí kromě jiného slovy stejného autora: "Blokáda kácení, díky které zůstal Trojmezdný prales pralesem, byla klíčovým milníkem ve vývoji Národního parku Šumava" vyznívá lesníkům drze. *To jak byl strukturován prales a to i ve vrcholových smrčinách Šumavy bylo podrobně analyzováno a popsáno ještě v období poloviny 19. století a platilo to i pro hřebeny hor.* Začátkem 19. století se ještě vyskytovaly nepřístupné téměř nedotčené pralesy v řádu několika desítek tisíc hektarů jak na Šumavě, tak v Bavorském lese (J. Jelínek, W. Elling a další). Takovým příkladem byla i Trojmezdná. *Hlavním problémem je, že Trojmezdný prales nyní nezůstal pralesem.* Chybí mu nyní téměř zcela staré živé stromy horního patra, jejichž velkoplošný rozpad se udál ve velmi krátké době 25 let historie NPŠ. Vysoké živé smrky uschly právě proto, že se přestalo zasahovat proti kůrovci. Prales byl chráněn od roku 1933 jako rezervace, jako I. zóna NPŠ vylišen již v roce 1991, potvrzen v roce 1995 ve výměře 599 ha.

Z podkladů NPŠ je zřejmý vývoj rozpadu pralesa. Z celkové zásoby smrku 166 tis. m³ v letech 1994 - 2003 odumřelo kůrovcem 68 tis. m³ tj. 41% - 4% ročně (zjišťováno každoročním měřením). Správa Bavorských státních lesů a Kláštera Schlägl sousedící s pralesem protestovaly opakovaně prostřednictvím svých nadřízených orgánů proti škodám kůrovcem šířícím se v jejich lesích ze zdrojů NPŠ. V následujících letech, ale především v letech po větrné kalamitě Kyrill 2007- 2009, odumřel zbytek stromů. Velkoplošný rozpad smrku byl v roce 2009 ukončen, veškeré vzrostlé smrky u nás ať už polomové nebo stojící byly zcela obsazeny kůrovci a odumřely.

Území pralesa není z hlediska přírodních podmínek jednotným územím a to se výrazně projevuje v jeho vývoji. *Převládají zonální smrčiny (52% území)* na horském hřebenu (pramenná oblast horských potoků), toto území je dnes zcela bez živého horního patra smrku. Vycházejí z biomonitoringu přirozené obnovy z let 2008-2011 v parku je zde pokrytí obnovou dle praktických znalostí nedostatečné, možnost přírodního doplnění smrkem nevýznamná (živé plodící stromy jsou příliš vzdálené), překážkou obnovy je nastupující dominance třtiny. Další území jsou - *Kar Plešného jezera*, kamenná moře a balvanité sutě s nejbližším okolím. Vzhledem k tomu, že je stanoviště chráněno jak expozicí proti vysychání tak hřebenem proti větru, je jeho rozpad i obnova plynulá. Od Stifterova pomníku severním směrem navazují *bukové smrčiny* v strmém terénu s dlouhodobým postupným rozpadem a se

spontánní přirozenou obnovou přirozené směsi smrk, buk, (jedle, klen). V dolní části svahů jsou zachovány i jednotlivé stromy horního patra.

Otázka *velkoplošné* ztráty hlavní stromové vrstvy je komplexní z hlediska funkcí vysokého lesa v krajině, tato ztráta zásadně negativně ovlivnila stanoviště na hřebenech, zvláště při prohlubující se klimatické změně. *Na Trojmezí jsme ztratili staletá stabilní zonální společenstva smrčín a smíšených horských lesů* tak, jak je shledly a popsaly generace lesníků a vědců ještě v první polovině 19. století v Bavorsku i na Šumavě.

Jednorázová blokáda v roce 1999 rozhodně nepřispěla k vyšší stabilitě hřebenových smrčín nebyla také hlavní příčinou jejich rychlého rozpadu horního patra, který následoval po Kyrillu. Hlavní příčinou tohoto rozpadu bylo ponechání rozsáhlé soustředěné kalamity v řádu desítek tisíc m³ v navazující II. zóně Trojmezí bez asanace. Takových bylo kromě Trojmezí v hřebenových partiích NPŠ dalších 5 se stejnými důsledky (tzv. "speciální managementy"). Je již potřetí opakující se zkušeností v historii obou sousedících národních parků - každý prostorový posun bezzásahovosti v dominujících kulturních smrčínách má za následek v případě přírodní kalamity rychlý rozpad ekosystému a to i v sousedních přirozených lesích. Příkladem mnohem příznivějšího vývoje je sousedící vrchol Smrčiny ve výměře 237 ha, kde jsou porosty blízké přirozeným, kde pro zpracování polomů a asanaci kůrovce byla i v I. zóně povolena výjimka.

Porosty s dominujícím smrkem v pásmu původního smíšeného lesa nelze považovat za přírodě blízké, ale jsou přírodě vzdálené. To potvrzují v závěrech i výsledky Národní inventarizace lesů 2014. To potvrzuje i vlastní hodnocení přirozenosti porostů NPŠ v roce 2011 dle vyhlášky MŽP č.64 /2011Sb. Lesy kulturní se podílí na celkové výměře lesů 78%. Výsledky již opakované Národní inventarizace lesů v roce 2014 (první rok 2002) neukazují žádný pokrok ve změně zastoupení hlavních chybějících dřevin jedle a buku za posledních 12 let (rozdíly jsou v rámci statistické chyby). Chybí rozbor příčin této skutečnosti v NPŠ a stále trvající dominance smrku v rozpětí 70-80% oproti rekonstruovanému podílu v rozpětí 40-50% dle hlavních výškových stupňů přirozené vegetace. Rekonstruovaný podíl dřevin přirozené skladby byl odvozen ze starých pralesovitých porostů, které se vyvíjely samovolně po staletí a jsou tak vzorem stability ve vztahu ke konkrétnímu stanovišti.

Hlavní námítky Jihočeského kraje prostřednictvím její hejtmanky směřují oprávněně tímto směrem:

- zásady péče v NPŠ musí být v souladu s předloženou zonací což se nestalo, oba podklady nebyly předloženy současně

- nedůvěra po opakovaných zkušenostech k jakémukoliv rozšiřování bezzásahovosti v dominujících smrkových porostech. Novela zákona č. 114 k 1.1.2018 zrušila platnost §32 a 33 lesního zákona pro všechny lesy národních parků a tím povinnost prevence ochrany proti kůrovcovitým, aniž stanovila postup v případě přírodní kalamity. Dále nebyla předložena při schvalování zonace Radou NP analýza rizik a z ní vycházející odpovídající krizový scénář.

Právě to, co autor oslavného článku nazývá "péčí nicneděláním" vystihuje, dle mého názoru, podstatu postoje Jihočeského kraje proti navrhovaným dokumentům z hlediska ochrany lesních ekosystémů. Péče nic neděláním je dekadentní a vede ke zkáze lesů a v celospolečenském měřítku i ke zkáze civilizace, neboť ta je založena na uvědomělém a pečlivém hospodaření v již změněné krajině. Péče nic neděláním je absurdním protimluvem. Rychlý velkoplošný rozpad lesa je v protikladu i s deklarovanými cíli Natury 2000 a to jak stanovišť, tak chráněných druhů. ***Bez aktivní spoluúčasti člověka a to jak ve fázi obnovy lesa, tak ve fázi tlumení následků kalamit se v dominujících kulturních horských lesích (takový podíl i v národních parcích bohužel mají) jejich přirozené struktury nepřiblížíme, ale vzdalujeme.***

Článek zveřejněný na Envi Web zpravodajství životního prostředí dne 21.9.2019 pod názvem

Před 20 lety zachránila občanská blokáda unikátní Trojmezenský prales v NP Šumava před vykácením, ukazuje na účelovost jak autora článku (není podepsán), tak citovaných prohlášení MVDr. Bláhy z hnutí Duha a je pro veřejnost matoucí. To je jediným důvodem vyjádření mého nesouhlasu.